

Rentar els plats

(ALDC, II, 394. *Rentar els plats*)

Rentar, *escurar* i *fregar*, tots tres normatius, es reparteixen bàsicament el territori. *Rentar*, amb el complement *els plats*, *la vaixela*, *les asines* o *l'einam*, anteriorment *reentar*, prové del llat. tardà *RECENTARE* 'refrescar, passar un líquid per quelcom', der. de *RECENTE* 'fresc, novell, recent' (cf. cast. *recental* 'xai o vedell que encara mama'); el sentit primer és viu encara en val. ('passar per aigua'), on també s'ha mantingut *llavar* 118, 189 'rentar' (< llat. *LAVARE*), desaparegut a la resta del cat. probablement per l'homonímia amb *llevar*. *Escurar*, com l'oc., prové del llat. vg. *EXCURARE, var. de *CURARE* 'tenir cura, netejar, purificar' (*CURA* 'esment, sol·licitud'), que en val. i bal. es va especialitzar en 'rentar la vaixela', mentre que al Principat significa més aviat 'netejar els plats abans de rentar-los' 28, 43, 52, 58, 'netejar immundícies' (*escurar un pou, la xemeneia*) o 'buidar enterament el menjar o beguda d'un

recipient' (*escurar el plat*); notem també l'eiv. *fer s'escurada* 84. *Fregar*, amb complement (*els plats, la vaixela*), deriva del llat. *FRICARE* 'id.', que va desbancar *TERERE* en la derivació romànica. *Netejar* deriva del llat. vg. *NITIDIARE* (ant. *nedejar, denejar*); *llimpiar* és un castellanisme (< *limpiar*, amb palatalització de la *l-*), que en algunes localitats val. significa 'netejar els plats abans de rentar-los' 131, 133, 140, 141, 143, 148, 151, com *escurar*, segons hem vist, en poblacions del cat. or. (afegim-hi *desmollar* 145, amb el mateix significat). *Fer l'aiguarda* 5 deu ser un occitanisme i *fer l'esterjo* 85 (pron. [ast'elʒu]), un sardisme (*esterjo* 'vaixela'). Un cop més hem de recordar les concordances entre val. i balear (*morros* 'llavis', *tort* 'borni', etc.).

